

מסורת הש"ס

א) נע"י ערוך ערך מרבנמא דלזית דגרבס מרבנמא, א) נלמנן לה, יומא עתא, א) נשירובין פג. ושי"ג, ד) גיטין נד, ע"ש, א) ומוכרין ז"ק, א) נלמא כן בסנהדרין ע"י רש"י מגילה ב, ד"ה סמיממאחא ואולי ז"ל ר' נחמיה, א) נכתובת קא, א) א) נלמנן נא: חולין כט, א) ט) לשאר וסבלין ז"ק, א) ושי"י תוס' לעיל יא: ד"ה הרי ותוס' כטובת כד, ד"ה שלי ותוס' סוכה לט: ד"ה גמא, א) נלמנמל ז"ק, א)

הגהות הב"ח
א) בבבבא זה הכלל כל השער: א) שי"י ד"ה ר' ינאי וכו' הא תסוד חשוד נטון:

לעזי רש"י
אנטיסריי"ל. שומן המעיים.

מוסף רש"י
במר דבנמא. בחילוף כנמא, ולי נלמא לשון טמורה הוא (חולין א, צד).

שיטה מקובצת

א) במר כנמא קנסיא: א) לרבא ואמרי לה רב ארא בר אבהו לרבא: א) ובאיסורא גופיה: א) במר כנמא: א) חומה חמירא עליה: א) המעשר כ"י מאי: א) פדיון, ס"א דתנן האחרון אחרון נתפס והפרי עצמו אסור חמירא עליה: א) זה וכו' כיון: א) נהי דאדרבנן חשוד: א) השביעית ועל המעשרות הא: א) חשוד אחריוהו: א) ין במר כנמא: א) דעביד בה איסורא: א) חשוד חשוד: א) עון שזירה בשניהם הס"ד: א) תיתי לי שכר טוב וכו' ומדמנה ליה בהאי מילתא שי"מ חמירא להו לי"א תיתי לי קללה אם אכלתי פירות שביעית כמותן: א) מפרשים להכי קרי ליה רי"ע: א) ימן במר פירולא דבב"ק: א) מעשרות כיון דבעו: א) כ"מים שמוכרי מעשר כ"י דמייירי במוכר מעשר שני: א) כל חושש לשאור וחבלין: א) סם בסתמא חשוד: א) קושיות מקשה ר"ת: א) חודש וישן: א) וי"ל דמשום כותי: א) סם מוה"י דבאתריה דרבי יהודה: א) הדין נמי ממשר:

תרבא דאטמא. חלב הכליות שעל הירך: **צמר יא דקנמא**. צחוק חלב טהור הנקרא כנמא וצלע"ז אנטריי"ל כמו הדרא דכנמא דאמרינן בשחיטת חולין (דף מח:): **לעולם כרבי שמעון**. דלא קניס אלא צמידי דדמי לאיסורא ובאיסורא גופיה צמידי דעציד יא איסורא דהיינו אמגוזי: **גרו צאמגוזי**. גרוים ומשוכים אחר אגוזים: **ומשגש לבני טנחים**. מטעה אותם בלגוזים ושוכרן[[][]] לבני הטנחים ומציאין לו החלב שגונבין אותו מאזניהן והוא מוכרו צמר דכנמא: **בתנ"י אינו חשוד על המעשרות**. ולוקמין ממנו תצואה בשאר שני שצוע ואין לריכים לעשר ודאי אלא דמאי. וטעמא דכולה מתני' מפרש בגמ': **גב' בני חומה**. דאינו יכול לאכול מעשר שני אלא לפניס מחומת ירושלים דכתבי' (דברים יד) ואכלת לפני ה' אלהיך וגו': **הטעמים**. דרבנן ינינא שיהא אדם אוכל חולין צטהרה: **הא חשוד**. על הטהרות חשוד על השביעית: **מסניסין**. דקמני אין חשוד כגון שראינוהו שנוהג דין מעשרות ושביעית צאינמא צמוך ציתו דליכא למימר לפניס הוא עושה כיון דצנינמא קא עציד: **רבי ינאי אמר**. צרייתא דדייקין מינה הא חשוד א) יין כגון דהוה חשוד אתרווייהו אשביעית ואטהרות וקביל אתרווייהו שזירה טו על שניהם: **וו דברי רבי עקיבא**. דחשוד על השביעית אינו חשוד על המעשר: **שביעים חמירא להו**. וכיון דחשוד אשביעית כ"ש אמעשרות: דהסא דהס קיי להצריס. צאתריה דרבי יהודה: **דיירא נר דיירמא**. גר בן גיורת: **פסיי לי**. שכר טוב טו שלא אכלתי פירות שביעית כוותך. יא מפרשים יו רבי עקיבא סמיממאחא דאמרינן בסנהדרין צאלו הן הנחנקין (דף פו), סתם משנה רבי מאיר סתם צרייתא רבי נתן[[][]] וכולהו אליצא דרבי עקיבא ולאו מילתא היא דהא צנמא דוכמין אמרינן רבי מנחם סמיממאחא[[][]] רבי שמעון סמיממאחא[[][]] אלא רוב משניות איכא בהש"ס סתומות אליצא דר' עקיבא: **חשוד**

על המעשר חשוד על השביעית ומאן חכמים רבי מאיר היא דאמר חשוד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור' ירמיה תלמידי ר' זעירא ואמרי לה ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' יוחנן חד אמר אבל חכ"א חשוד על השביעית

עד כמה פרק רביעי בבורות

תרבא דאטמא במר דכנמא. כך גרים רצינו מס פירוש מר בחילוף של כנמא כמו צמר דשחוטה דצפרק גיד הנשה (חולין נז). וכמו צמר יא[[][]] דפרולא דצבא קמא (דף קיג:): **מעשרות יא** דבעו חומה חמיר ז"ה. מכלן מדקדק רצינו מס צכ"מ א[[][]] שהזכיר מעשר אלא שביעית

הרבא דאטמא א[[][]] במר א[[][]] דכנמא אקנסיה רבא לזבוגי אפי' אמגוזי אמר ליה רב פפא לרבא א[[][]] כמאן כרבי יהודה אי כרבי יהודה אפי' מים ומלח נמין לעולם ר' שמעון ובאיסורא א[[][]] דגופיה קנסינן ליה סתם דרדקי גרו באמגוזי ואזיל ומשבש לבני מבחי וגרי להו באמגוזי ומייתו ליה תרבא דאטמא ומוזבין ליה במר א[[][]] דכנמא: **מתנ"י** דהחשוד על השביעית אינו חשוד על המעשרות החשוד על המעשרות אינו חשוד על השביעית יהחשוד על זה ועל זה חשוד על המהרות ויש ישהוא חשוד על המהרות ואינו חשוד לא על זה ולא על זה יזה הכלל א[[][]] החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו: **גמ' מאי טעמא שביעית לא בעיא חומה ימעשר כיון דבעי חומה א[[][]] חמיר ליה: החשוד על המעשר א[[][]]: מאי טעמא מעשר אית ליה פדיון שביעית כיון דקא מיתסרא ליה ולית ליה פדיון א[[][]] חמירא ליה: החשוד על זה ועל זה א[[][]]: כיון דחשיד אדאורייתא כ"ש אדרבנן: ויש חשוד על המהרות: מאי טעמא נהי א[[][]] אדרבנן חשיד אדאורייתא לא חשיד ורמינהי נאמן על המהרות נאמן על י שביעית הא חשיד חשיד א"ר אילעי מתנ"י כשראינוהו שנוהג בצינעא בתוך ביתו ר' ינאי ברבי ישמעאל אמר כגון דהוה חשיד יא לתרוייהו ואתא קמי רבנן וקביל אתרווייהו והדר איחשד אחד מינייהו דאמרינן ימינו דחשיד אהא חשיד נמי איידך אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן זו דברי ר' עקיבא סתיממאחא אבל חכמים אומרים יחשוד על השביעית חשוד על המעשר ימאן חכמים רבי יהודה דבאתריה דר' יהודה שביעית חמירא להו דההוא דהוה קרי ליה לחבריה א[[][]] דיירא בר דיירתא א"ל תיתי לי דלא אכלי פירות שביעית כוותך איכא דאמרי אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן זו דברי ר' עקיבא סתיממאחא אבל חכמים אומרים חשוד חשוד ומאן חכמים רבי מאיר היא דאמר חשוד לדבר אחד הוי חשוד לכל התורה כולה רבי יונה ור' ירמיה תלמידי ר' זעירא ואמרי לה ר' יונה ור' זעירא תלמידי ר' יוחנן חד אמר אבל חכ"א חשוד על השביעית חשוד**

והשתא לר' אליעזר דחשוד אטהרות דרבנן חשוד אשביעית כל שכן סתם עמי הארץ דכי היכי דחשידי אדמאי דלזוריתא חשידי נמי אשביעית ודוחק להעמיד סתם עם הארץ צכ"מ דלא חשיד אשביעית כשראינוהו נוהג צנינמא צמוך ציתו ועוד קשיא מהא דתנן במס' דמאי (פ"ג מ"ד) ומייתין לה נמי בהניזקין (גיטין סא): המוליד חטין לטווח כותי או לטווח ע"ה אינו חושש לא משום מעשר ולא משום שביעית משמע דסתם עמי הארץ חשידי אשביעית וי"ל יא משום כותי נקט שביעית אי נמי צודאי חשוד איירי וכן היאא דהלוקח לולב מחצירו צשביעית דקאמר עלה צפ' לולב הגזול (סוכה לט). דאין מוסרין דמי פירות שביעית לעם הארץ וכן הא דמיימא פרק קמא דחולין (דף ו). הנותן לשכנתו עיסה לאפות וקדירה לצלל אינו חושש לשאור ולתבלין שבה לא משום שביעית ולא משום מעשר ואם אמר עשה לי משליכי חושש כו' כל הני מיירי צודאי חשוד וא"ת היכי מוכח מינה צחולין דגורו על תערוצות דמאי דלמא חשוד גרע מסתם עם הארץ לגבי מעשר ראשון כדמוכה צשיליה הנוקין (גיטין סא). לאציי וי"ל דלריצא פריך דלא חמיר ליה[[][]]: יא **באתריה** דרבי יהודה חמירא זאהו שביעית. ולכן חשוד אמעשר ומימה דהא צפ"ק דשצת (דף יז): אמרינן דבתרומה כיון דאפשר למיעבד כדשמואל דחטה אחת פוטרת את הכרי לא חשידי והכי נמי גבי מעשר שני לא הוה לן למיחשדיה כיון דאפשר למעבד כדשמואל דהקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה מחולל דהוא הדין א[[][]] מעשר שני ובשאלמות דרצ אחאי הוא צדיקא על כרס רצעי שמחללין אותו על דצר מועט ומעשר שני ונטע רצעי דין אחד להם צכ"מ דקדש קדש גמרינן להו מהדדי כלאיתא צפרק שני דקדושין (דף נד): ואפי' לכתחלה מסתצר דשרי כמו גבי הקדש צמסכת ערכין (דף כט). דשרי צומן הוה גבי ההוא צגברא דאחרימיניהו לנכסיה והא דמוקי צפרק התקבל[[][]] (גיטין דף סה). היאא דכילד מערימיין על מעשר שני צמעשר צומן הוה דרבנן היה יכול להקשות צומן הוה מאי הערמה צריך לפטור מחומש והלא יכול לחלל לשוה מנה על שוה פרוטה אלא מסלק ליה צפירמא אחרימי ואמא העצריה צומן הוה מי איכא וכן מעשים בכל יום שאנו מחללין כרס רצעי שוה מנה על שוה פרוטה וי"ל דלא דמי מעשר לתרומה דפעמים שאין לו פרוטה מזומנת לחלל עליה וגם אין לו כי אם מעט מעשר כנגד שוה פרוטה ואינו רואה ליתן פרוטה כנגדו:

וחכמים

ל

א [טוש"ע יו"ד סי' קיט סעי' ד:]:

לה ב מיי פ"ח מהל' שמיטה ויוצל הלכה טו:

ג [מיי פ"י מהל' משכב ומושב הל' יא]:

לו ד מיי פ"ח מהל' שמיטה הלכה טו:

לו ה מיי שם הל' ח פס"ב

מהל' מעשר הלכה ח

וכרש"ג נלמנן על אחרים:
לח ו מיי פ"ח מהל' שמיטה ויוצל הל' טו פס"ב

מהלכות מעשר שני הלכה א:

ז [טוש"ע יו"ד סי' קיט סעיף ו]:

ח [טוש"ע שם סעי' ה:]:

רבינו גרשום

דשמן חיוב בתרומה: דהוי מוכין תרבא במרבנמא. א) והיה אחד שהוא טהור של הדורא דכנמא דכנמא טהור כמו דכי ואמר לן רבי דאמר כשמהי דרבי יצחק האורליני ז"ל דהוא אמר דאקשתא ואייתרא דקאמר בשחיטת חולין בחלב ש קיבה הוו אכל הדורא דכנמא כוליה טהור: כמאן כ"י יהודה. דקניס הכל: אי הכי אפילו מים ומלח נמי. ליקניסיה מיט' קנסיא אלא אמגוזי: לעולם כרבי שמעון. דאמר כל שיש בו זיקה והאי וטומאה וטהרה דרבנן ומדקמני גבי טומאה וטהרה עם הארץ סתם וגבי שביעית קמני החשודה משמע דסתם עמי הארץ חשידי אטהרות ולא חשידי אשביעית ומימה מהא דשרי לצור ולטווחן גבי עם הארץ דחשיד אטומאה וטהרה ולא אסרינן מטעם שביעית אין לדקדק כלום דלמלא צבאר שני שצוה איירי היאא ולא צשביעית או דה"נ איירי צפירות הידועים שהם מתקונים לריצא דלית ליה שינוייא דאציי דרוב עמי הארץ מעשרין ועוד קשיא מכלא לפירוש ר"ת דמפרש צפ"צ דכטובות (דף נד). גבי שלי חדש ושל חכרי יאן דסתם עם הארץ אע"ג דחשידי אדמאי לא חשידי אשביעית וסותר פירוש רצינו שמואל דמפרש דחדש וישן דנקט משום שביעית וכי משני הסם רוב עמי הארץ מעשרין רואה לומר דהוא הדין צשביעית וכמה קושיות א[[][]] דמקשה רצינו מס על פי' רצינו שמואל כמו שפירש ככטובות ומפרש יז חדש וישן להשציח המקס צעלמא קאמר ולא לענין איסור והיתר

א) היה מוכר חלב של ירך והיה אומר שהוא טהור כ"ל וכ"ה נעזיף ערך מרבנמא ע"ש.